

Asia: HE 56/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä, ti 10.5. klo 10.00 (HE 56/2022 vp)

Eduskunta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Jaakko Erkinaro

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä. Luonnonvarakeskus lausuu lausuntonaan seuraavaa.

Suomalais-norjalainen Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmä on arvioinut Tenojoen lohikantojen tilan olevan laajalti heikko jo ainakin viimeisen 15 vuoden ajan erityisesti suurimpien lohikantojen (Tenon pääuoman ja vesistön kolmen suuren latvahaaran, Kárášjohkan, Iešjohkan ja Inarijoen lohikannat) osalta. Nämä neljä lohikantaa muodostavat suurimman osan koko Tenon vesistön lohimäärästä, eli noin 80 % koko vesistön arvioidusta kutukantatavoitteesta. Seuranta- ja tutkimusryhmä arvioi myös tuoreimmassa, vuodenvaihteessa 2021-2022 ilmestyneessä raportissaan Tenojoen lohikantojen tilan huonoksi. Arvioitu lohimäärä merellä ennen rannikkokalastusta ja ennen jokisuuta (pre-fishery abundance, PFA) oli vuosina 2020 ja 2021 ensimmäistä kertaa pienempi kuin koko vesistön kutukantatavoite, joten Tenojoen vesistössä kokonaisuutena ei ole ollut ns. hyödynnettävää ylijäämää edes lähtötilanteessa merellä, ennen minkäänlaista lohenkalastusta. Kaikki lohenkalastus on tällöin määritelmän mukaan ylikalastusta. Ennuste vuodelle 2022 ei ole edellisen parin vuoden tasoa parempi, ainakaan poikastuotannon kannalta merkittävimpien suurten, useamman merivuoden lohien osalta. Tutkimusryhmän suositus vuoden 2022 lohenkalastukselle oli sama kuin vuodelle 2021, eli kalastuksesta pidättäytyminen tai sen pitäminen mahdollisimman pienenä.

2 Lausunto

Aiemmassa lausunnossaan Maa- ja metsätalousministeriölle (28.3. 2022; 622/00 04 05/2022) Suomen ja Norjan välisten neuvottelujen tuloksesta koskien Tenojoen kalastussäännön täsmennyksiä kalastuskaudelle 2022 (VN/7259/2022), Luonnonvarakeskus totesi Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmän raporttia mukaillen, että tilanteessa, jossa Tenojoen lohikannoissa ei viimeisten arvioiden mukaan ole ollut kokonaisuutena lainkaan kalastettavaa ylijäämää, kaikki lohenkalastus on biologisesti määritellen ylikalastusta. Nyt ehdotettu lohenkalastuskielto Tenojoessa on linjassa lohikantojen nykytilasta tehtyjen arvioiden sekä Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmän raportin suosituksen kanssa. Luonnonvarakeskus korostaa kuitenkin kokonaisuutta: Tenojoen loheen kohdistuvaa kalastuskuolevuutta ja sen vähentämisen tarvetta on tarkasteltava sekä meri- että jokikalastuksen osalta. Luonnonvarakeskuksella ei ole tällä hetkellä tietoa Norjan linjauksista

koskien vuoden 2022 lohenkalastusmahdollisuutta Tenovuonossa ja läheisellä Jäämeren rannikkoalueella.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hallituksen esitys laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä vuonna 2022 noudattaa Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmän suositusta vuoden 2022 lohenkalastukselle: kalastuksesta pidättäytyminen tai sen pitäminen mahdollisimman pienenä. Tenojoen lohikantojen elpymisen turvaamiseksi on puututtava kalastuskuolevuuteen kokonaisuudessaan, sekä meri- että jokikalastuksessa.

Ari Leskelä

Ryhmäpäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 06.05.2022 klo 12:43:20.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:

Jaakko Erkinaro

Panu Orell

Liitteet:

Tiedoksi: